
Aan de orde is de behandeling van:

- **Brief van het Presidium inzake het ontslag van een plaatsvervangend griffier (27839);**

- **Brief van het Presidium inzake een onderzoek naar light rail projecten (27837).**

Overeenkomstig de voorstellen van het Presidium wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot verklaringen van getuigen die in ruil voor een toezegging van het openbaar ministerie zijn afgelegd (toezeggingen aan getuigen in strafzaken) (26294),**

en van:

- de motie-Rouvoet c.s. over informatie aan de Kamer (26294, nr. 31).

(Zie vergadering van 13 juni 2001.)

De algemene beraadslaging wordt heropend.

De heer **Van Oven** (PvdA): Voorzitter. Het is welhaast een gotspe wanneer ik de zin uitspreek dat het niet de eerste keer is dat wij over dit onderwerp spreken. Mijn fractie streeft hardnekkig naar een situatie, waarin het wetsvoorstel "Toezeggingen aan getuigen in strafzaken" kan worden gesteund. Dat heeft ons na de laatste beraadslagingen gebracht tot de indiening van een amendement, dat opnieuw onderdeel B van het wetsvoorstel betreft, waarin de strafbaarstelling van de haperende getuige wordt voorgesteld. Dat heeft te maken met het nemo tenetur-beginsel, dus de vraag of iemand kan worden gedwongen, zichzelf te belasten. Dat is niet zomaar een beginsel, maar het is feitelijk het afscheid van de Inquisitie. Dit is niet voor niets neergelegd in verschillende mensenrechtenverdragen, zoals in artikel 14 van het Nationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Over de strekking van dat beginsel in het Nederlands recht

hebben wij twee maanden geleden aan de minister een notitie gevraagd. Die is toegezegd, maar zij is er nog niet. Wij moeten het daarom op dit ogenblik zonder doen.

Mijn fractie heeft zich altijd tegen onderdeel B verzet, omdat zij dat niet nodig achtte en het onwenselijk vond vanwege meergenoemd beginsel. Daartegenover is door de minister en de heer Dittrich gesteld dat het nodig was, met name die situatie te redresseren dat de criminele getuige eerder wordt berecht dan de verdachte, in wiens zaak hij als getuige optreedt. Bij hapering zou de situatie zich kunnen voordoen dat hij wel had geprofiteerd van de afspraak met het OM, maar zijnerzijds niet zou hoeven te presteren. De minister heeft daarbij herhaaldelijk betoogd dat je, net als bij rechtsmiddelen, afstand kunt doen van het verschoningsrecht. Nu blijven daar nog steeds problemen over, omdat het bij het afstand doen van rechtsmiddelen gaat om een overzienbare, heel korte periode, waarin beroep kan worden aangetekend, terwijl de uitoefening van de getuigeverplichting in tijd verkan vallen na het aangaan van de overeenkomst. Het is niet gewaagd om te veronderstellen dat dat in sommige gevallen twee of drie jaar later zal zijn. In die tijd kan van alles gebeuren. De criminele getuige kan weer nieuwe misdrijven hebben gepleegd, die aansluiten op de vorige. Hij kan zich inmiddels ook andere dingen hebben herinnerd. Het kan ook zijn dat zijn familieleden zich inmiddels aan misdrijven hebben schuldig gemaakt die verwant zijn aan datgene waarover hij een verklaring zou moeten afleggen. Wanneer hij hapert ter zitting zal hij dat niet kunnen uitleggen zonder zichzelf of familieleden te incrimineren. Hij komt dan in een onmogelijke positie. Nu zegt de minister dat als dat is vastgelegd in die overeenkomst, daarmee afstand is gedaan van dat recht. Dat men afstand kan doen van dat recht, is ook nog eens in dat Hakkelaar-arrest vastgelegd. Dat is op zichzelf juist, maar toch bepaald onvolledig, omdat in dat arrest door de Hoge Raad nu juist is uitgemaakt dat men inderdaad afstand kan doen van dat verschoningsrecht, maar dat "de stelling dat het op grond van de wet aan K. en A. toekomstige verschoningsrecht opzij gezet wordt door de overeenkomst die zij met het openbaar ministerie hebben gesloten, geen

steun vindt in het recht". Met andere woorden, ondanks het feit dat je die afspraak maakt, kun je toch een beroep doen op het verschoningsrecht. Dat is uitgemaakt in de zaak van de Hakkelaar.

De vraag is of die situatie door deze wet verandert. Het gaat dan met name om de reikwijdte van het voorgestelde artikel 192 Strafrecht. Dat artikel noemt artikel 219 Strafvordering niet. Met andere woorden, het beroep op het verschoningsrecht blijft in dat systeem mogelijk. Het is niet uitgesloten en het arrest inzake de Hakkelaar bewijst dat het kan, ondanks de afspraak. Welnu, het lijkt mij onbestaanbaar dat de rechter enerzijds het verschoningsrecht erkent, maar anderzijds bereid zou zijn om verdachte die op grond van dat haperen vervolgd zou worden, zou veroordelen. Ik zou dat een bijzonder ongewenste situatie vinden. Misschien dat dat allemaal te maken heeft met het woord "opzettelijk" in de voorgestelde strafbepaling. Wanneer de minister zou erkennen dat het mogelijk blijft om een beroep te doen op het verschoningsrecht, kan toch niet meer van opzet worden gesproken als het gaat om haperen in het geval het verschoningsrecht door de rechter wordt erkend. Klopt dat?

Veel beter ware het om de hele strafbepaling te schrappen, zoals mijn fractie een- en andermaal heeft voorgesteld. Wij hebben in verschillende amendementen alternatieven aangevoerd, oplossingen voor het probleem dat daarbij ontstaat voor de criminele getuige die eerder is berecht. Nu liggen nog op tafel het amendement op stuk nr. 18, waarin het gaat over de gratie, en het amendement op stuk nr. 34, dat ertoe strekt dat de criminele getuige in zijn eigen zaak als verdachte een voorwaardelijke straf of een voorwaardelijk strafgedeelte kan krijgen dat gelijk is aan de strafkorting die hij zou kunnen verdienen door het afleggen van een verklaring. Dat geeft op voorhand duidelijkheid. Dat betekent dat wanneer hij zijnerzijds zijn verplichting niet nakomt, achteraf door de officier van justitie tenuitvoerlegging van dat voorwaardelijk gedeelte kan worden gevraagd, omdat hij de bijzondere voorwaarde heeft geschonden dat hij die verklaring zou afleggen. Ik heb het amendement op stuk nr. 18 gehandhaafd. Dat betekent dat de